

Vrijwilligers en mantelzorgers

De samenleving kan volgens SPA momenteel niet goed functioneren zonder vrijwilligers en zonder mantelzorgers. SPA heeft enorm veel respect en waardering voor iedere vrijwilliger of mantelzorger maar plaatst kanttekeningen bij de inzet die door de samenleving aan deze mensen wordt gevraagd en vaak wordt opgelegd.

Vrijwilligers worden door de overheid veel meer gewaardeerd dan mantelzorgers. Dat blijkt o.a. uit de financiële bijdrage die de samenleving bereid is toe te kennen voor hun werkzaamheden.

Vrijwilligers mogen in 2021, onbelast, € 5 per uur ontvangen tot € 180 per maand en € 1800 per jaar.

Het mantelzorgcompliment werd in Sittard-Geleen van € 175 in 2018 naar € 150 verlaagd en vervolgens in 2019 in verband met bezuinigen vervangen door een cadeaubon van € 15. SPA vindt dit ver onder de maat. In juli 2020 diende SPA een motie in om het mantelzorgcompliment te verhogen voor 2020 tot € 50, voor 2021 richting € 100 en voor 2022 richting € 150 (een bedrag wat elders vaak verstrekt wordt). De coalitie verwierp de motie maar in 2021 ontvangen mantelzorgers nu wel een cadeaubon van € 50 ... Het college verdedigt dit door aan te geven dat zij nog geld uitgeeft aan 'waardering' van de mantelzorgers. SPA hoort van veel mantelzorgers dat zij dat geld veel liever in contanten ontvangen ter dekking van de kosten. Tijdens de behandeling van de begroting 2022 stelde SPA opnieuw verhoging van het mantelzorgcompliment voor maar het college en de coalitiepartijen verkozen om extra geld aan nieuw beleid van de Toekomstvisie te geven.

SPA wil dat het mantelzorgcompliment structureel wordt uitgekeerd en niet grotendeels opgaat aan ambtelijke inzet. Eigenlijk wil SPA dat mantelzorgers net zo worden behandeld als vrijwilligers, ook financieel!

Ecorys stelde een MKBA (Maatschappelijke Kosten Baten Analyse) op van de mantelzorg in Nederland (februari 2021) en berekende hun bijdrage op € 20 miljard en dat mantelzorgers in 2019 gemiddeld € 455 kosten maakten. In Nederland zijn circa 5 miljoen mantelzorgers actief die samen ongeveer € 1,8 miljard aan kosten maken.

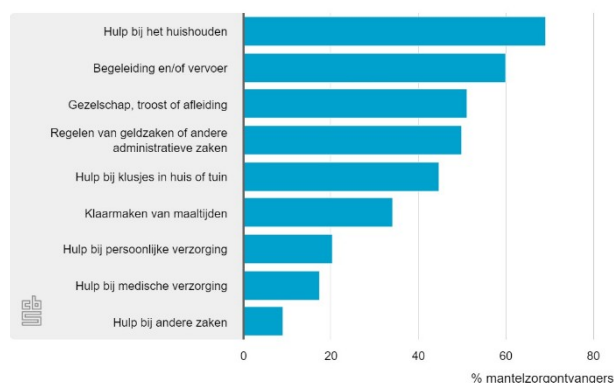
SPA vindt dat de bevindingen van het MKBA-onderzoek noodzaken om de komende jaren het mantelzorgcompliment flink te verhogen. SPA ziet geen reden waarom mantelzorgers structureel moeten bijleggen en vrijwilligers meer geld ontvangen dan dat zij uitgeven voor hun activiteiten. Daarom wil SPA dat mantelzorgers op termijn minimaal de door Nibud berekende kosten vergoed krijgen.

Mantelzorgers werken vanuit betrokkenheid, vanuit hun hart. De overheid maakt daar misbruik van door professionele zorg structureel te minderen ondanks erkenning van de grote maatschappelijke waarde van de inzet van mantelzorgers.

MantelzorgNL definieert:

'Mantelzorg is alle hulp aan een hulpbehoevende door iemand uit diens directe sociale omgeving. Ook minder intensieve hulp, de hulp aan huisgenoten en de hulp aan instellingsbewoners zijn meegenomen. Mantelzorg is hulp die verder gaat dan de zogenoemde gebruikelijke hulp.' en stelt dat 35% van de bevolking mantelzorg verleent.

Ontvangen soorten mantelzorg, 2019

Op basis van 6,5% van het basisbudget Wmo ontvangt de gemeente 1,1 miljoen voor mantelzorg van het Rijk. Liefst 49% van de Nederlandse bevolking van 15 jaar of ouder gaf aan van 2012 tot en met 2019 minstens één keer per jaar vrijwilligerswerk te hebben gedaan terwijl circa 30 % dat minimaal eens per maand doet. In 2020 daalden deze aantallen enigszins hetgeen aan Corona wordt toegeschreven.

Het college schreef in 2020: *'Mantelzorg.nl (zijnde een landelijke instelling die de belangen van mantelzorgers behartigt) publiceert jaarlijks de indicatieve budgetten voor mantelzorg van alle gemeenten. Hierin is voor Sittard-Geleen voor 2020 een bedrag van € 1,12 miljoen opgenomen. Er wordt in dit budget geen onderscheid gemaakt tussen mantelzorgwaarderingen ondersteuning ... In het kader van het sluitend maken van de begroting is in de begroting 2018 voor mantelzorgwaardering € 100.000 afgeraamd door het mantelzorgcompliment te verlagen van € 175 naar € 150 per mantelzorger. Voor 2019 is het resterende bedrag ad € 445.000,- gezien de financiële situatie komen te vervallen. Vanuit het beschikbare budget vrijwilligers/mantelzorgondersteuning is ongeveer € 48.000,- betaald voor de alternatieve vorm van mantelzorgwaardering in 2019.'*

Daarnaast schreef het college dat nog € 6 ton voor mantelzorgondersteuning aan organisaties werd betaald en *'Uit eigen onderzoek, maar ook uit onderzoek van MantelzorgNL blijkt dat mantelzorgers voor wat betreft de waardering de voorkeur geven aan een financiële tegemoetkoming, bijvoorbeeld een geldbedrag of cadeaubon.'* en *'Verder blijkt uit onderzoek dat mantelzorgers ongeveer € 1100,- per jaar kwijt zijn aan kosten die met mantelzorg te maken hebben, zoals reis-, was- en telefoonkosten. Dit pleit ervoor wel een geldelijke waardering of cadeaubon beschikbaar te stellen.'*

SPA ziet niet in waarom het college dan persisteert om mantelzorgers een cadeaubon van geringe waarde te geven in plaats van een aanzienlijk geldbedrag en wil dat veranderen.

Ook heeft MantelzorgNI op basis van landelijk onderzoek berekend hoeveel mantelzorgers er per gemeente zijn. In onze gemeente zijn er ruim 24000 mantelzorgers, waarvan 4169 mantelzorgers langdurig en intensief zorgen (langer dan 3 maanden en meer dan 8 uur per week) en 2086 zwaarbelast zijn. Bij ons steunpunt mantelzorg staan ongeveer 3200 mantelzorgers ingeschreven, dus voor een groot deel zijn laatstgenoemde 2 categorieën mantelzorgers in beeld, waarbij degenen die aangegeven hebben ondersteuning nodig te hebben ook ondersteuning ontvangen.

Indien die 3200 mantelzorgers elk € 150 per jaar ontvangen dan kost dit € 480000, dus € 300000 dan nu. Ontvangen de mantelzorgers elk het door Nibud berekende gemiddelde onkostenbedrag van € 455 per jaar dan kost dit € 1456000.

SPA vindt dat de maatschappelijke baten van mantelzorg dermate hoog zijn dat een tegemoetkoming in de onkosten veel beter te verdedigen is dan kwijtschelding van het kostendekkende deel van hondenbelasting.

Gemiddeld ontvangt elke mantelzorgontvanger hulp van twee mantelzorgers. Bijna één op de tien mantelzorgers is overbelast, dat zijn circa 2600 mantelzorgers in Sittard-Geleen.

Vaak wordt het verlenen van minimaal acht uur mantelzorg per week als norm gehanteerd om in aanmerking te komen voor een mantelzorgcompliment. SPA vindt dit een acceptabele norm.

MantelzorgNL	
Inwoners per 1-1-2020	92429
Inwoners 15 jaar of ouder	80921
Mantelzorgers 15 jaar of ouder	28646
Mantelzorgers die langdurig zorgen	24600
Mantelzorgers langdurig en intensief	4693
Mantelzorgers zwaar belast	2607
Uren mantelzorg verleend	9 miljoen
Maatschappelijke waarde minimaal	82 miljoen
Maatschappelijke waarde maximaal	135 miljoen
Gemaakte kosten door mantelzorgers	10 miljoen
Kosten vervangende professionele hulp minimaal	184 miljoen
Kosten vervangende professionele hulp maximaal	253 miljoen
Beschikbaar voor mantelzorg in Sittard-Geleen	1,1 miljoen

De meeste vrijwilligers zetten zich in voor sportverenigingen, levensbeschouwelijke organisaties, scholen, verzorging, en jeugdwerk. Vrijwilligers worden vooral aangetroffen onder hoger opgeleiden en 35- tot 45-jarigen. Vrouwen en mannen deden even vaak vrijwilligerswerk. Wel verschilden mannen en vrouwen naar het soort organisatie waarvoor ze het vrijwilligerswerk deden: vrouwen waren ongeveer twee keer zo vaak als mannen actief in de verzorging en voor een school.

Een bijzondere groep 'vrijwilligers' vormen degenen die door Vidar vanuit de participatiewet worden ingezet. SPA vindt de term 'vrijwilliger' voor hun niet op zijn plaats omdat hun uitkering wordt ingetrokken wanneer zij niet als 'vrijwilliger' meewerken. SPA vindt dat best van mensen verlangd mag worden dat zij inzet vertonen om te participeren of om stappen te zetten op weg naar een reguliere baan, maar zij zijn geen vrijwilligers. SPA is ook tegenstander om mensen bij bedrijven te detacheren die gewoon misbruik maken van de positie van mensen met een uitkering en niet de intentie hebben om hun in dienst te nemen bij gebleken geschiktheid. SPA is tegenstander van 'werken met behoud van uitkering': werken behoort te lonen ook voor mensen die slechts een deel van de tijd productief kunnen zijn omdat zij nog stappen moeten zetten in hun ontwikkeling of blijvend slechts een lager dan gebruikelijke prestatie kunnen leveren. Mensen behoren een reëel vooruitzicht te hebben op en niet als goedkope arbeidskrachten te worden ingezet. Er zijn ontwikkelingen die misbruik van mensen met een uitkering tegengaan maar vaak nemen 'vrijwilligers' nog steeds een betaalde arbeidsplaats in. SPA is daar zeer op tegen.